

Бібліотека Одеської державної академії будівництва та архітектури

“ Майбутнє в наших руках ”

До Дня Гідності та Свободи

Коли та ким впроваджено День Гідності та Свободи

Після перемоги Помаранчевої революції в листопаді 2005 року президент України Віктор Ющенко запровадив державне свято – День Свободи

22 листопада, яке скасував у грудні 2011 року Віктор Янукович.

Після Революції Гідності 13 листопада 2014 року президент України Петро Порошенко підписав указ № 872/2014, згідно з яким 21 листопада відзначається як День Гідності та Свободи.

Для чого впроваджено День Гідності та Свободи

Цей день установлено «з метою збереження та донесення до сучасного та майбутнього поколінь інформації про доленосні події в Україні початку ХХІ століття, утвердження ідеалів свободи й демократії, а також віддання шани патріотизму та мужності громадян, які восени 2004-го й у листопаді 2013-го - лютому 2014 року стали на захист демократичних цінностей, прав та свобод людини і громадянина, національних інтересів нашої держави та її європейського вибору».

День Гідності та Свободи є не лише черговою пам'ятною датою в календарі, цей день символізує відданість України ідеалам і принципам побудови демократичної держави та ідеям свободи. Події, до яких приурочено День Гідності та Свободи, є одними з ключових моментів українського державотворення, знаковими точками консолідації народу та уособленням глибинних трансформацій суспільної свідомості.

Народ України як ініціатор та учасник революційних подій виявив свою суб'єктність у формуванні майбутнього держави й утвердив вектор її розвитку як вільної демократичної європейської країни.

Гідність людини є однією з найважливіших особистісних цінностей, закріплених у багатьох правових актах, у тому числі міжнародних.

Відповідно до основних положень Конституції України єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо й через органи місцевого самоврядування. За народом України закріплено право визначати та змінювати конституційний лад в Україні, а також право на свободу мирних зібрань.

Гідність та честь і право на самовизначення єднають борців за свободу та незалежність України різних часів: Української революції 1917–1921 років, повстанців 20–30-х років та бійців Української повстанської армії, учасників дисидентського руху, Революції на граніті, Помаранчевої революції та Революції Гідності.

Помаранчева революція

Помаранчева революція – це масові протести, спричинені разом з іншими факторами системними порушеннями виборчого законодавства на користь одного з кандидатів під час виборів президента України у 2004 році.

Основними конкурентами на президентських виборах були тодішній прем'єр-міністр Віктор Янукович і лідер опозиційного блоку «Наша Україна» Віктор Ющенко.

Передвиборча риторика В. Януковича будувалася навколо ідей посилення проросійського вектора зовнішньої політики України, захисту російської мови, надання їй статусу офіційної чи навіть другої державної та запровадження інституту подвійного громадянства для українців. Також активно просувалася ідея «Донбасу як годувальника України».

Віктор Ющенко виступав із проукраїнськими та проєвропейськими гаслами, які поєднував із тезами про збереження дружніх відносин із Росією. Також декларувалися гарантії дотримання основних демократичних свобод та боротьба з корупцією.

Таким чином, уже до першого туру президентських виборів конкуренція між двома кандидатами чітко виявила протистояння двох геополітичних орієнтацій – проєвропейської та проросійської.

Протести розпочалися 21 листопада 2004 року та завершилися, на думку деяких дослідників, 3 грудня, коли Верховний Суд України, визнавши факт порушень під час проведення другого туру, оголосив про його повторне проведення. Однак акції на підтримку проведення чесних виборів тривали до моменту оголошення результатів переголосування другого туру – 28 грудня 2004 року.

Епіцентром подій стало середмістя Києва – майдан Незалежності та Хрещатик.

Ці події було названо Помаранчевою революцією через помаранчевий колір символіки виборчої кампанії кандидата в президенти Віктора Ющенка.

Висновки

1. Помаранчева революція 2004 року сприяла утвердженню України як самостійної держави на колишньому пострадянському просторі. Це стало одним з основних позитивних наслідків подій осені та зими 2004 року.
2. Події Помаранчевої революції дали істотний поштовх зростанню національної свідомості громадян України.
3. Помаранчева революція засвідчила розвиток в Україні громадянського суспільства як основного рушія демократичних перетворень у державі.
4. Завдяки протестам кінця 2004 року суспільство усвідомило важливість таких цінностей, як свобода слова, політичні та громадянські свободи.
5. Помаранчева революція сприяла демократизації країни, поліпшенню іміджу України на міжнародній арені, особливо в перші роки після своєї перемоги.
6. Помаранчева революція вплинула на збільшення економічної свободи в державі.

Революція Гідності (Євромайдан)

Революція Гідності / Євромайдан – масовий громадянський протест, який тривав 94 дні з 21 листопада 2013 року до 22 лютого 2014 року. Його було спричинено різкою зміною зовнішньополітичного курсу та вектора розвитку держави, згодом до причин додалися незаконні / антиконституційні дії влади.

Епіцентром подій стали столичний майдан Незалежності та прилеглі вулиці – Хрещатик, Михайла Грушевського, Інститутська.

Термін «Євромайдан», за деякими даними, було вперше вжито в соцмережах 21 листопада 2013 року. Уже 22 листопада його активно використовували в медійному просторі на позначення протестів проти відмови від підписання Угоди про асоціацію України з ЄС.

Термін «Революція Гідності» вперше озвучив Олег Тягнибок 8 грудня 2013 року зі сцени Майдану на вічі.

Причинами Євромайдану стало:

- Призупинення підготовки підписання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною й відновлення діалогу щодо співпраці в межах Митного союзу відповідно до оприлюдненого 21 листопада 2013 року Кабінетом Міністрів України розпорядження No 905-р «Питання укладання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їх державами – членами, з іншої сторони».
- Підтвердження Віктором Януковичем під час Вільнюського саміту Східного партнерства, який відбувався 28–29 листопада 2013 року, підписання Угоди

про асоціацію та зону вільної торгівлі з ЄС через політичний тиск із боку Кремля.

- Силовий розгін у ніч на 30 листопада 2013 року спецпідрозділом МВС «Беркут» мітингувальників, які з 21 листопада перебували на столичному майдані Незалежності на знак незгоди з рішенням керівництва країни.

Загалом 20 лютого загинули та в наступні дні померли від вогнестрільних поранень 48 осіб. Із боку силовиків за всі дні протистоянь за різних обставин загинули 17 осіб.

Точну кількість учасників протестів у листопаді 2013-го – лютому 2014 року визначити важко. За результатами соціологічного дослідження, проведеного на замовлення НМРГ центром «Соцінформ», участь у протестах узяли близько 6,5 млн українців. Половина з них брала участь в акціях у своїх регіонах, а до громадських активістів належав кожен п'ятий.

Загиблих учасників протестів назвали Героями Небесної Сотні. До них віднесено 107 осіб.

Висновки

1. Революція Гідності сприяла демонтуванню режиму В. Януковича.
2. Революція Гідності вплинула на активізацію громадянського суспільства та розвиток волонтерського руху.
3. Революція Гідності сприяла відновленню чинності Конституції 2004 року, згідно з якою Україна сьогодні є парламентсько-президентською республікою.
4. Завдяки Революції Гідності стало можливим підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і запровадження з боку Євросоюзу безвізового режиму для українців.
5. Революція Гідності відстояла та утвердила європейський вектор розвитку України.
6. Унаслідок Революції Гідності скасовано позаблоковий статус України та розпочато реформування збройних сил із метою протистояти російській збройній агресії на сході країни, а також низку інших реформ.